

Entreetoets Transferium

*Onderzoek naar de gesloten jeugdzorg bij
Transferium Jeugdzorg, onderdeel van Parlan*

Samenvatting

Op verzoek van de minister voor Jeugd en Gezin houdt de Inspectie jeugdzorg toezicht op de instellingen die starten met gesloten jeugdzorg. Nadat de instellingen minimaal een half jaar 'draaien', toetst de inspectie beleid en praktijk. De inspectie noemt deze toets de 'entreetoets'.

De onderwerpen die een belangrijke bijdrage leveren aan een veilig behandelklimaat moeten voldoende zijn gewaarborgd. Het gaat om basale onderwerpen: de rechtspositie van jongeren, toezicht op de jongeren en het omgaan met incidenten.

Transferium Jeugdzorg, een instelling voor gesloten jeugdzorg, is onderdeel van de zorgaanbieder Parlan. Transferium Jeugdzorg is gestart in april 2009 in Driehuis. In november 2010 wordt een nieuwe accommodatie betrokken in Heerhugowaard. De capaciteit is op dit moment 32 plaatsen voor meisjes en jongens van 12 tot 18 jaar. In Heerhugowaard wordt de capaciteit uitgebreid tot 80 plaatsen.

In dit rapport beantwoordt de Inspectie jeugdzorg de vraag of *Transferium Jeugdzorg verantwoord omgaat met de rechtspositie van de jongeren, met het toezicht op de jongeren en met incidenten*. Bij de rechtspositie van de jongeren onderzoekt de inspectie de maatregelen die de vrijheid van jongeren aantasten, de toekenning van verlof, de klachtenregeling en de vertrouwenspersoon.

Het eindoordeel van de inspectie luidt dat Transferium voldoende verantwoord omgaat met de rechtspositie van de jongeren, met het toezicht op de jongeren en met incidenten.

De instelling scoort 14 van de 19 indicatoren ten minste 'operationeel' en voldoet daarmee voldoende aan de verwachtingen van de inspectie¹.

De instelling komt goed uit het onderzoek wat betreft de volgende punten:

- In de verlofplannen worden heldere en specifiek voor de jongere geldende doelen genoemd.
- De instelling gaat verantwoord om met incidenten. Alle indicatoren op het gebied van omgaan met incidenten zijn ten minste operationeel.

Aandacht van de instelling is vooral nodig voor de volgende onderwerpen:

- De maatregelen die bij de jongeren mogen worden toegepast zijn gedurende de eerste zes weken niet specifiek.
- Jongeren en groepsleiders zijn onvoldoende op de hoogte van de toegang tot de klachtencommissie en de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ).
- Het risicotaxatie-instrument wordt alleen bij opname en niet structureel ingezet.

¹ In de inleiding van hoofdstuk 2 geeft de inspectie aan dat zij verwacht dat alle indicatoren ten minste operationeel zijn.

De Inspectie jeugdzorg is van oordeel dat de instellingen voor gesloten jeugdzorg bij de onderzochte thema's (rechtspositie van jongeren, toezicht op jongeren en handelwijze bij incidenten) op ten minste operationeel niveau dienen te functioneren.

Bij Transferium is dit nog niet bij alle getoetste indicatoren het geval; de inspectie beveelt daarom aan dat alle indicatoren zoals aangegeven in het beoordelingskader binnen een half jaar in ieder geval operationeel zijn.

In reactie op het conceptrapport heeft Transferium aangegeven dat op alle genoemde aandachtspunten reeds actie is ondernomen. Het beleid is aangepast en Transferium verwacht de veranderingen voor 1 juli 2010 te hebben doorgevoerd.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
Hoofdstuk 1 Inleiding	7
Hoofdstuk 2 Basale veiligheid van het behandelklimaat bij Transferium	9
2.1 Rechtspositie van de jongeren	9
2.1.1. Maatregelen die de vrijheid van een jongere aantasten.....	10
2.1.2 Toekennen van verlof.....	12
2.1.3 Klachtregeling en vertrouwenspersoon	14
2.2 Toezicht op de jongeren	15
2.3 Handelwijze bij incidenten	16
Hoofdstuk 3 Eindoordeel en aanbeveling	19
3.1 Eindoordeel	19
3.2 Aanbeveling aan Transferium	20
3.3 Nawoord.....	20
Bijlage 1 – Beoordelingskader inspectie.....	21
Bijlage 2 – Maatregelen die de vrijheid van een jongere aantasten.....	27
Bijlage 3 – Uitvoering van het inspectieonderzoek	29

Hoofdstuk 1 Inleiding

Het ministerie voor Jeugd en Gezin wil de ontwikkeling van het zorgaanbod gesloten jeugdzorg nauwgezet volgen en heeft vanaf het eerste initiatief de inspectie verzocht om toezicht te houden op de veiligheid van het behandelklimaat in de instellingen die starten met gesloten jeugdzorg. De inspectie is met de minister van oordeel dat elke instelling met nieuw initiatief voor gesloten jeugdzorg door de inspectie dient te worden getoetst, omdat het gaat om een zorgaanbod waarin de grondwettelijke vrijheid van jongeren wordt beperkt.

De onderwerpen die een belangrijke bijdrage leveren aan een veilig behandelklimaat moeten voldoende zijn gewaarborgd. Het gaat om de rechtspositie van jongeren, toezicht op de jongeren en het omgaan met incidenten. Nadat de instellingen minimaal een half jaar 'draaien', toetst de inspectie beleid en praktijk. De inspectie noemt deze toets de 'entreetoets'.

Transferium Jeugdzorg, een instelling voor gesloten jeugdzorg, is onderdeel van de zorgaanbieder Parlan. Transferium Jeugdzorg is gestart in april 2009 in Driehuis. In november 2010 wordt een nieuwe accommodatie betrokken in Heerhugowaard. De capaciteit is op dit moment 32 plaatsen voor meisjes en jongens van 12 tot 18 jaar. In Heerhugowaard wordt de capaciteit uitgebreid tot 80 plaatsen.

In dit rapport beantwoordt de Inspectie jeugdzorg de vraag of Transferium Jeugdzorg *verantwoord omgaat met de rechtspositie van de jongeren, met het toezicht op de jongeren en met incidenten*. Bij de rechtspositie van de jongeren onderzoekt de inspectie de maatregelen die de vrijheid van jongeren aantasten, de toekenning van verlof, de klachtenregeling en de vertrouwenspersoon.

Leeswijzer

In *hoofdstuk 2* staan de bevindingen van de inspectie over de basale veiligheid van het behandelklimaat in de instelling.

In *hoofdstuk 3* staan het eindoordeel van de inspectie en de aanbeveling aan de instelling.

In *bijlage 1* staat het beoordelingskader. Hierin worden de drie thema's beschreven, waarop de inspectie toetst. Ook is aangegeven hoe de instelling presteert op de diverse thema's. In *bijlage 2* staan de maatregelen opgesomd die ingevolge de Wet op de jeugdzorg de vrijheid van de jongere mogen aantasten in instellingen voor gesloten jeugdzorg. In *bijlage 3* staat de onderzoeksopzet beschreven.

Hoofdstuk 2 Basale veiligheid van het behandelklimaat bij Transferium

Dit hoofdstuk bevat drie paragrafen over de drie onderzoeksthema's *rechtspositie van de jongeren*, *toezicht op de jongeren* en *omgaan met incidenten*. Elk thema is uitgewerkt in een of meerdere criteria. De criteria geven de verwachtingen van de inspectie aan. Elk criterium is weer uitgewerkt in een aantal indicatoren. De scores op de indicatoren geven aan in hoeverre een instelling aan de normen voldoet. Met andere woorden: hoe meer aan de rechterkant het vinkje staat, hoe beter de instelling presteert.

De inspectie verwacht voor elke indicator ten minste een score operationeel.

Elke paragraaf begint met een tabel met daarin de uitwerking van een criterium in indicatoren en de scores van de inspectie per indicator op een vierpuntsschaal: afwezig, aanwezig, operationeel en geborgd. Na elke tabel volgt een toelichting op het oordeel.

Deze scores houden kort gezegd in²:

- afwezig: er is geen beleid of het aanwezige beleid is zo onvolledig, onduidelijk of inadequaat dat het beleid de medewerkers van de instelling geen informatie geeft die hen kan leiden;
- aanwezig: er is volledig, duidelijk en adequaat beleid, dat de medewerkers van de instelling voldoende informatie geeft die hen kan leiden;
- operationeel: het beleid is aanwezig én de medewerkers in de instelling kennen het beleid en handelen ernaar;
- geborgd: de leidinggevenden in de instelling zorgen voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers én zorgen dat het beleid en de uitvoering periodiek geëvalueerd en zo nodig verbeterd wordt, dus dat de instelling op instellingsniveau leert van haar ervaringen; hiervoor is het nodig dat op onderdelen geregistreerd wordt wat er gebeurt. De score geborgd vooronderstelt dat het beleid voldoet en dat de medewerkers het beleid in de praktijk brengen.

2.1 Rechtspositie van de jongeren

Dit onderzoeksthema kent drie criteria: de instelling gaat verantwoord om met maatregelen die de vrijheid van een jongere aantasten, de instelling gaat verantwoord om met het toekennen van verlof en de instelling gaat verantwoord om met de klachtregeling en de vertrouwenspersoon.

² Een uitgebreide toelichting op de mogelijke scores staat in bijlage 1.

2.1.1. Maatregelen die de vrijheid van een jongere aantasten

Scores per indicator

 criterium De instelling gaat verantwoord om met maatregelen die de vrijheid van een jongere aantasten	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Welke maatregelen mogen worden toegepast			✓	
Wanneer maatregelen mogen worden toegepast			✓	
Wie maatregelen mogen toepassen			✓	
Hoe medewerkers bij toepassing maatregelen dienen te handelen			✓	
Instemming gedragswetenschapper bij toepassing maatregelen			✓	
Toepassing maatregelen specifiek per jongere	✓			
Toepassing maatregelen door getrainde en geïnstrueerde medewerkers				✓

Toelichting

Welke maatregelen mogen worden toegepast

Transferium Jeugdzorg heeft het beleid van vrijheidsbenemende maatregelen vastgelegd in een Kwaliteitshandboek. In dit handboek zijn alle maatregelen uitgewerkt in protocollen; dit betreft onder meer de beperking van telefoonverkeer, onderzoek aan lichaam en kleding, onderzoek van kamer, onderzoek van poststukken, onderzoek van urine, afzondering, beperking bezoek en vastpakken en vasthouden. Bij Transferium kunnen de jongeren worden afgezonderd in hun kamer, in de Time-Out ruimte en in de Afzonderingsruimte al dan niet met cameratoezicht.

In de praktijk kennen de groepsleiders en de gedragsdeskundigen de maatregelen die de vrijheid van de jongeren beperken. De medewerkers noemen de maatregelen die in het handboek staan. Ook de geïnterviewde jongeren zijn op de hoogte welke maatregelen op hen kunnen worden toegepast, zowel in de eerste zes weken als zij nog geen behandelplan hebben maar een behandelovereenkomst, als daarna, wanneer zij wel een behandelplan hebben.

Wanneer maatregelen mogen worden toegepast

In het beleid is beschreven dat een maatregel mag worden toegepast wanneer de veiligheid van jongeren, medewerkers of de organisatie in het geding is. In de diverse protocollen staat dit nader uitgewerkt.

In de praktijk weten de medewerkers wanneer bepaalde maatregelen mogen worden toegepast. De jongeren geven aan dat sommige jongeren die vaak agressief zijn, worden vastgepakt en vastgehouden. Zij zeggen dat het zelden voorkomt dat een maatregel wordt toegepast die niet in het behandelplan staat. Als dat gebeurt, legt de gedragsdeskundige uit waarom het gebeurt.

Wie maatregelen mogen toepassen

In het beleid van Transferium Jeugdzorg staat dat groepsleiders de maatregelen toepassen. Een uitzondering hierop is het onderzoek aan lichaam en kleding. Deze maatregel kan ook door een conciërge worden toegepast die van hetzelfde geslacht is als de jongere. De conciërge is daartoe opgeleid. De conciërge van Transferium heeft vergelijkbare taken als de beveiligers bij de andere instellingen voor gesloten jeugdzorg.

Bij één maatregel is onduidelijk wie deze toepast; dit betreft bijwonen van het bezoek. Transferium zorgt ervoor dat "iemand" beschikbaar is.

In de praktijk passen de groepsleiders de maatregelen toe bij incidenten op de groep. Als jongeren bezoek hebben zit daar een conciërge bij of een groepsleider. De conciërge assisteert de groepsleiding bij maatregelen zoals vastpakken, urinecontrole en kamercontrole.

Hoe medewerkers bij toepassing maatregelen dienen te handelen

In alle protocollen staat de werkwijze bij toepassing van de maatregel beschreven. De groepsleiders krijgen de protocollen uitgereikt en ze zijn digitaal te vinden.

In de praktijk worden de maatregelen uitgevoerd zoals in het beleid vermeld staat. De groepsleiders overleggen met een gedragsdeskundige. Overdag is er altijd een gedragswetenschapper aanwezig en 's nachts is er een geconsigneerde (leidinggevende of gedragswetenschapper) om te raadplegen. Als de leidinggevende het 's nachts nodig vindt, wordt de gedragswetenschapper gebeld.

De medewerkers handelen bij vastpakken en vasthouden conform de gevolgde training.

De medewerkers weten dat zij na toepassing van een maatregel een formulier moeten invullen in het digitale dossier en doen dit ook. Na invulling wordt dit formulier automatisch doorgemailed naar de gedragsdeskundige.

Instemming gedragswetenschapper bij toepassing maatregelen

In het beleid van de instelling staat vermeld dat de maatregelen zijn opgenomen in het behandelplan en dat de gedragsdeskundige beslist over toepassing. Er is vastgelegd dat het plan moet worden aangevuld, wanneer blijkt dat er meerdere keren maatregelen nodig zijn geweest, die niet in het behandelplan zijn opgenomen.

In de praktijk zijn de gedragsdeskundigen nauw betrokken bij de toepassing van maatregelen: ze zijn aanwezig bij het opnamegesprek en bepalen dan welke maatregelen ingezet zouden moeten worden. Als een jongere bij een crisis geplaatst wordt, zien ze de jongere binnen 24 uur. Als er een maatregel is toegepast worden de gedragsdeskundigen onmiddellijk geïnformeerd. Vaak wordt hen om advies gevraagd over het toepassen van een maatregel. Dit blijkt ook uit de dossiers. De gedragsdeskundige ontvangt na het toepassen van de maatregelen de formulieren, neemt het formulier binnen twee dagen door, vult het eventueel aan en ondertekent het. De gedragsdeskundige kijkt ook naar patronen; hoe komt het dat een jongere zo vaak op zijn kamer wordt geplaatst? De gedragsdeskundigen vinden dat de maatregelen steeds meer eenduidig worden toegepast. In één team is een coachingstraject ingezet om grotere eenduidigheid te bereiken. De groepsleiders die wat "strak" zijn in het toepassen van maatregelen zijn gekoppeld aan groepsleiders die er "losser" mee omgaan. Sinds kort worden de toegepaste maatregelen op instellingsniveau besproken in het calamiteitenoverleg. Dit overleg vindt elke maand plaats en indien nodig, bijvoorbeeld naar aanleiding van een calamiteit, vaker.

Toepassing maatregelen specifiek per jongere

Het beleid is onvoldoende uitgewerkt als het gaat om het specifiek per jongere toepassen van maatwerk. Daarom heeft deze indicator de score afwezig. Er is een format van een opname-overeenkomst waarin staat dat voor iedere jongere vier maatregelen standaard kunnen worden

toegepast (genoemd wordt dat zij vastgepakt kunnen worden, dat zij op de kamer kunnen worden geplaatst, dat de deur van de kamer op slot gedraaid kan worden en dat er controle plaats kan vinden op niet toegestane middelen en voorwerpen). Andere maatregelen komen eventueel in het behandelplan, dat na zes weken wordt opgesteld.

In de praktijk zijn de maatregelen in de eerste zes weken vooral standaard en niet specifiek per jongere. De behandelplannen worden na zes weken opgesteld. Deze plannen bevatten wel maatregelen met een uitleg, die specifiek gelden voor de jongere. Gedragswetenschappers en leidinggevenden geven aan dat het wel voorkomt dat de maatregelen voor een jongere in de eerste zes weken al specifiek zijn vastgesteld, maar daarvan is in dossiers niets aangetroffen. Volgens de groepsleiding en de jongeren zijn de maatregelen de eerste zes weken standaard.

Toepassing maatregelen door getrainde en geïnstrueerde medewerker

In het beleid van de instelling is opgenomen dat Transferium Jeugdzorg registreert welke medewerkers met goed gevolg de training FMW/SCM hebben gevolgd; hetzelfde geldt voor de herhalingstrainingen. Het betreft een interne training.

In de praktijk volgen de groepsleiders, afdelingshoofden en de conciërges de training. Medewerkers die de training niet gevolgd hebben mogen de maatregelen niet toepassen. Iedere nieuwe medewerker volgt een basistraining. De training vindt plaats gedurende zes weken (theorie, praktijk en toets). Daarnaast volgt iedere medewerker jaarlijks minimaal 6 herhalingstrainingen. De training is verplicht, het afdelingshoofd houdt het bij. Tijdens de overleggen worden de medewerkers op de hoogte gehouden van ontwikkelingen en aanpassingen.

2.1.2 Toekennen van verlof

 criterium De instelling gaat verantwoord om met het toekennen van verlof	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Verlof onderdeel van behandelplan			√	
Criteria toekenning verlof		√		
Instemming gedragswetenschapper			√	

Toelichting

Verlof onderdeel van behandelplan

In het beleid van de instelling staat dat er een samenhang moet zijn tussen het verlofplan en het behandelplan en dat ze gelijktijdig worden opgesteld. Het verlofplan kan na de evaluatie van het behandelplan worden bijgesteld.

In de praktijk hebben de jongeren een behandelplan en een verlofplan. In de dossiers is een samenhang zichtbaar tussen de beide plannen. De doelen van het verlof zijn specifiek per jongere en passen bij de doelen van het behandelplan. Het verlofplan wordt opgesteld door de gedragsdeskundige in overleg met de mentor. Het plan wordt besproken in het groepsleidersoverleg. Tijdens de eerste zes weken van het verblijf is in principe geen verlof mogelijk, maar de jongeren geven aan dat het moment waarop je met verlof mag ook van jezelf

afhangt en of je bijvoorbeeld al bij een eerdere instelling verlof had. De jongere schrijft zelf ook een plan voor het aankomende verlof: wat gaat zij/hij doen, afspraken waar etc.

Na het verlof evalueert de jongere met een groepsleider hoe het is verlopen. De gedragswetenschappers geven aan dat zij vinden dat zij hiervan onvoldoende terug horen.

De jongeren zijn op de hoogte van het verlof: ze weten hoe het zit met hun eigen verlof en geven aan dat het maatwerk is en dus voor ieder anders.

Criteria toekenning verlof

In het beleid staat dat in het verlofplan wordt vastgelegd welke verantwoordelijkheden een jongere aan kan. Per fase (er zijn drie fasen) wordt beschreven welke vaardigheden geleerd moeten worden en welke activiteiten ondernomen kunnen worden. Verlof dient te worden toegekend op grond van de verloftaxatie, de observatie van de jongere en informatie van betrokkenen (onderwijs) buiten de instelling. Hiervoor wordt sinds kort een risicotaxatie-instrument gebruikt dat is afgeleid van de SAVRY.

In de praktijk wordt bij aanvang een risicotaxatie gemaakt met behulp van het onlangs ontwikkelde taxatie-instrument. Dit gebeurt als de jongere zes weken bij Transferium is. De taxatie wordt ingevuld door de psychologisch assistent en gaat daarna naar de gedragswetenschapper die op basis van de beschikbare informatie tot een advies omtrent verlof komt. In de recente dossiers zijn de risicotaxaties aangetroffen. Ook zijn verdere afwegingen over verlof in de dossiers aangetroffen, die o.a. duidelijk maken waarom bepaalde afspraken rond verlof worden gemaakt. De gedragswetenschappers geven aan dat zij weinig meerwaarde zien in de risicotaxatie, het geeft hen niet meer of andere informatie dan zij altijd al hadden. Zij geven aan dat zij alleen een nieuwe taxatie zullen vragen bij belangrijke wijzigingen. Weglopen valt daar naar hun zeggen niet onder. Omdat de gedragswetenschappers het instrument alleen bij de start en verder niet structureel inzetten, wordt deze indicator nog niet als operationeel beoordeeld.

Instemming gedragswetenschapper

In het beleid staat dat de gedragsdeskundige het verlofplan opstelt; in het plan staat per te leren vaardigheid een motivatie waarom deze vaardigheid. Het besluit omtrent het toekennen van activiteiten buiten Transferium/verlof is een besluit dat gezamenlijk moet worden genomen (in geval van OTS: gedragsdeskundige, gezinsvoogd en eventueel ouders. In geval van vrijwillige plaatsing: gedragsdeskundige en ouders).

Dit gebeurt ook in de praktijk. De gedragsdeskundigen bekijken na zes weken of een jongere met verlof kan. Ze stellen het verlofplan op. De gedragsdeskundige beslist over het verlof. De ouders en gezinsvoogd worden hierbij betrokken.

2.1.3 Klachtregeling en vertrouwenspersoon

 criterium De instelling gaat verantwoord om met de klachtregeling en de vertrouwenspersoon	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Toegang tot klachtregeling		√		
Toegang tot vertrouwenspersoon			√	
Beroepsmogelijkheid bij maatregelen en verlof		√		

Toelichting

Toegang tot klachtregeling

In het beleid staat dat de klachtenregeling van Parlan ook van toepassing is voor cliënten van Transferium. Daarnaast is er voor de jongeren van Transferium een beknopte handleiding waarin de klachtprocedure is beschreven.

In de praktijk blijkt de groepsleiding niet te weten hoe het zit met de toegang tot de onafhankelijke klachtencommissie. Er wordt verwacht dat de jongeren eerst proberen hun klachten intern op te lossen via een interne procedure, die ook de klachtenprocedure wordt genoemd. Als die klachtenprocedure niets oplevert, dan kan de jongere een klacht in de brievenbus voor de vertrouwenspersoon deponeren. Jongeren zijn niet bekend met het bestaan van een klachtencommissie.

Toegang tot vertrouwenspersoon

De vertrouwenspersoon wordt genoemd in het beleid in het kader van klachtenbehandeling. Informatie over de vertrouwenspersoon hangt op het prikbord in de groepen; de jongeren hebben informatie over de vertrouwenspersoon in hun werkmap.

De vertrouwenspersoon is bekend bij de jongeren, zij eet één keer per maand mee op iedere groep. Voor alle jongeren is ze ook iedere week beschikbaar. De vertrouwenspersoon is daarnaast ook telefonisch bereikbaar voor de jongeren.

Beroepsmogelijkheid bij maatregelen en verlof

In het kwaliteitshandboek van Transferium staat de mogelijkheid vermeld om in beroep te gaan bij de RSJ. Ook in de beknopte handleiding voor jongeren wordt dat vermeld.

De geïnterviewde groepsleiders en de jongeren zijn niet op de hoogte van deze beroepsmogelijkheid.

2.2 Toezicht op de jongeren

Dit onderzoeksthema kent één criterium: *de instelling gaat verantwoord om met het toezicht op de jongeren.*

Scores per indicator

Criterium De instelling gaat verantwoord om met het toezicht op de jongeren	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Begeleiding en toezicht: inhoud en wanneer		√		
Begeleiding en toezicht: taxeren risico's			√	

Toelichting

Begeleiding en toezicht: inhoud en wanneer

In diverse beleidsdocumenten en protocollen zijn aspecten van toezicht en begeleiding vastgelegd. In de praktijk weten de groepsleiders hoe ze toezicht moeten houden op de jongeren. Ervaren groepsleiders dragen tijdens het inwerken hun kennis over aan nieuwe medewerkers. De groepsleiders zijn zich bewust van de rol die zij spelen om de veiligheid op de groepen te waarborgen. In een normale situatie staan er twee groepsleiders en een stagiair op een groep. Er is altijd tenminste één groepsleider op de groep. De anderen zijn in het kantoor; vanuit hun kantoor kunnen de groepsleiders de groepsruimte goed overzien. Jongeren die in fase 1 zijn worden constant in het zicht gehouden.

De jongeren geven aan dat er verschillen zijn in het handelen van de groepsleiders. De groepsleiders herkennen dit commentaar. Bij de start van Transferium was er veel verloop van personeel; daardoor is niet altijd eenduidig gewerkt. Doordat de instelling meer in evenwicht is gekomen door minder verloop wordt de eenduidigheid steeds groter. Omdat dit onderdeel nog kwetsbaar is en in ontwikkeling beoordeelt de inspectie deze nog niet als operationeel.

Begeleiding en toezicht: taxeren risico's

Het beleid geeft aan dat er na zes weken een risicotaxatie moet worden gemaakt. Daarnaast heeft de instelling afspraken over de manier waarop alle informatie per groep schriftelijk wordt uitgewisseld 's ochtends en 's avonds.

Zoals bij verloop is aangegeven wordt met behulp van het instrument binnen zes weken een risicotaxatie gemaakt. Deze informatie speelt ook een rol om te bepalen welke vorm van toezicht de jongere nodig heeft.

In de praktijk informeren de groepsleiders elkaar mondeling bij de overdracht over bijzonderheden op de leefgroepen waaronder risico's. Ook worden er iedere ochtend en avond twitter berichten op intranet geplaatst, waarin de bijzonderheden van alle leefgroepen worden genoemd.

2.3 Handelwijze bij incidenten

Dit onderzoeksthema kent één criterium: *de instelling gaat verantwoord om met incidenten.*

Scores per indicator

Criterium De instelling gaat verantwoord om met incidenten	Afwezig	Aanwezig	Operationeel	Geborgd
Indicatoren				
Optreden bij incidenten			✓	
Melden en registreren van incidenten			✓	
Voorkómen van incidenten			✓	
Nazorg na incidenten			✓	

Toelichting

Optreden bij incidenten

In het kwaliteitshandboek staan definities van calamiteiten en vermissingen/onttrekkingen en hoe daarbij te handelen. Beschreven is dat de groepsleiding een centrale rol heeft bij calamiteiten: het classificeren van de aard en ernst, het uitzetten van de acties om de veiligheid te herstellen en het inschakelen van de gedragsdeskundige.

De medewerkers kunnen goed toelichten hoe zij bij incidenten hebben gehandeld. Zij hebben de interne training gevolgd om om te gaan met (dreigende) incidenten en om zo nodig op de juiste manier maatregelen toe te passen. De jongeren geven aan dat ze weten wat hen te wachten staat als zij zich bijvoorbeeld niet aan de regels houden. Zij vinden dat er bij de aanpak van incidenten per jongere zoveel mogelijk maatwerk wordt geleverd.

Melden en registreren van incidenten

Het beleid beschrijft op welke manier incidenten gemeld en geregistreerd moeten worden.

In de praktijk legt de groepsleiding de incidenten vast in een calamiteitenformulier in het digitale dossier van de jongere. De melding wordt na het invullen automatisch doorgemailed naar de gedragsdeskundige. Incidenten worden altijd nabesproken in het team en met de jongere. Samen met de gedragsdeskundige wordt bepaald of en welke gevolgen het incident voor de behandeling van de jongere heeft.

Voorkómen van incidenten

De instelling heeft opleidingsbeleid. De training voor de medewerkers voorziet in het voorkomen van en omgaan met incidenten. Daarnaast dienen incidenten te worden geëvalueerd in de teams om ervan te leren. In het beleid staat dat er een Calamiteiten Evaluatie Team wordt opgericht. Taak van deze groep is om de incidenten te evalueren en informatie te verzamelen over vervolgacties en verbeterpunten. Verbeterpunten worden geregistreerd in een verbeterregister. Het team rapporteert maandelijks aan het Transferium Overleg.

In de praktijk zijn de groepsleiders getraind in de-escalerend optreden en vragen ze indien nodig advies aan de gedragswetenschapper. Verder worden incidenten in de teamvergadering besproken. Het Calamiteiten Evaluatie Team is sinds 1 februari 2010 operationeel. Het team rapporteert maandelijks en zoveel vaker als nodig is, aan zowel het Transferium Overleg als het management.

Nazorg na incidenten

Transferium heeft een protocol Opvang en nazorg bij Calamiteiten. In dit protocol wordt, naast registratie en evaluatie van calamiteiten, aandacht geschonken aan het feit dat de emoties die calamiteiten met zich meebrengen aan de orde moeten komen in gesprekken met medewerkers. De mogelijkheid bestaat extra nazorg aan te bieden.

De groepsleiding geeft aan dat incidenten altijd in het team worden nabesproken met de gedragsdeskundige. De jongeren geven aan dat incidenten ook met hen worden nabesproken; niet alleen de incidenten waar zij zelf een aandeel in hadden, maar ook de incidenten die zij in de groep meemaken.

Hoofdstuk 3 Eindoordeel en aanbeveling

In dit hoofdstuk oordeelt de inspectie in hoeverre Transferium verantwoord omgaat met de rechtspositie van de jongeren.

Paragraaf 3.1 bevat het eindoordeel. Daarna volgt in paragraaf 3.2 de aanbeveling aan Transferium.

3.1 Eindoordeel

Het eindoordeel van de inspectie luidt dat Transferium voldoende verantwoord omgaat met de rechtspositie van de jongeren, met het toezicht op de jongeren en met incidenten.

De instelling scoort 14 van de 19 indicatoren ten minste 'operationeel' en voldoet daarmee voldoende aan de verwachtingen van de inspectie³.

De instelling komt goed uit het onderzoek wat betreft de volgende punten:

- In de verloopplannen worden heldere en specifiek voor de jongere geldende doelen genoemd.
- De instelling gaat verantwoord om met incidenten. Alle indicatoren op het gebied van omgaan met incidenten zijn ten minste operationeel.

Aandacht van de instelling is vooral nodig voor de volgende onderwerpen:

De maatregelen die bij de jongeren mogen worden toegepast zijn gedurende de eerste zes weken niet specifiek.

Hoewel de gedragsdeskundigen aangeven ook in de eerste zes weken na opname kindspecifieke maatregelen te kunnen opnemen, gaat het in de praktijk om vier maatregelen, die standaard kunnen worden toegepast. Bij het vaststellen van het behandelplan na zes weken worden de maatregelen gespecificeerd voor de betreffende jongere.

Jongeren en groepsleiders zijn onvoldoende op de hoogte van de toegang tot de klachtencommissie en de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ).

In de gesloten jeugdzorg kunnen jongeren op verregaande wijze in hun grondrechten worden beperkt. Het is daarom erg belangrijk dat zij weten dat zij voor hun recht kunnen opkomen bij een onafhankelijk orgaan.

Het risicotaxatie-instrument wordt alleen bij opname en niet structureel ingezet.

Alleen bij het eerste verlov worden de risico's van het verlov getaxeerd met behulp van een risicotaxatie-instrument. Voor verdere inzet van dit instrument zien de gedragswetenschappers weinig reden. Dat de noodzaak van structureel systematisch taxeren niet wordt ingezien, klemt

³ In de inleiding van hoofdstuk 2 geeft de inspectie aan dat zij verwacht dat alle indicatoren ten minste operationeel zijn.

temeer nu de gedragswetenschappers hebben aangegeven dat zij onvoldoende teruggekoppeld krijgen na het verlot van de jongeren. De gedragswetenschappers vertrouwen op hun klinische blik, terwijl zij zelf aangeven niet alle noodzakelijke informatie te hebben.

3.2 Aanbeveling aan Transferium

De Inspectie jeugdzorg is van oordeel dat de instellingen voor gesloten jeugdzorg bij de onderzochte thema's (rechtspositie van jongeren, toezicht op jongeren en handelwijze bij incidenten) op ten minste operationeel niveau dienen te functioneren.

Bij Transferium is dit nog niet bij alle getoetste indicatoren het geval; de inspectie beveelt daarom aan:

- Zorg ervoor dat alle indicatoren zoals aangegeven in het beoordelingskader binnen een half jaar in ieder geval operationeel zijn.

3.3 Nawoord

In reactie op het conceptrapport heeft Transferium aangegeven dat op alle genoemde aandachtspunten reeds actie is ondernomen. Het beleid is aangepast en Transferium verwacht de veranderingen voor 1 juli 2010 te hebben doorgevoerd.

Bijlage 1 – Beoordelingskader inspectie

Op basis van het toetsingskader komt de inspectie tot haar oordeel over de kwaliteit van het handelen van de instellingen op de onderzochte thema's per indicator. De instelling krijgt een score voor elke indicator in één van de volgende vier categorieën:

- afwezig;
- aanwezig;
- operationeel;
- geborgd.

Betekenis van de categorieën waarin de inspectie haar oordeel scoort per indicator:

afwezig wil zeggen dat er geen beleid is of dat het aanwezige beleid zo onvolledig, onduidelijk of inadequaat is dat het beleid de medewerkers van de instelling geen informatie geeft die hen kan leiden;

aanwezig wil zeggen dat er volledig, duidelijk en adequaat beleid is, dat de medewerkers van de instelling voldoende informatie geeft die hen kan leiden;

operationeel wil zeggen dat het beleid voldoende is (zie hierboven onder 'aanwezig') en dat de medewerkers in de instelling het beleid kennen en ernaar handelen; de score operationeel vooronderstelt dus dat het beleid voldoet aan de omschrijving onder 'aanwezig';

geborgd is een veelomvattend begrip, het wil idealiter zeggen dat de leidinggevenden of andere verantwoordelijken in de instelling:

- zorgen voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers,
- zorgen dat de medewerkers toegerust zijn voor hun werk (personeelsbeoordeling wordt geëvalueerd en leidt zo nodig tot opleidings- en ontwikkeltrajecten),
- zorgen dat medewerkers afwijkingen van het beleid melden bij leidinggevenden of op een centraal punt,
- zorgen dat het beleid en de uitvoering periodiek geëvalueerd en zo nodig verbeterd wordt, dus dat de instelling op instellingsniveau leert van haar ervaringen; hiervoor is het nodig dat op onderdelen geregistreerd wordt wat er gebeurt.

De inspectie heeft ervoor gekozen om bij 'geborgd' met name te toetsen op de vetgedrukte punten en de toerusting van het personeel alleen te betrekken waar dat nu al absoluut onontbeerlijk is.

De score geborgd vooronderstelt dat het beleid voldoet aan de omschrijvingen onder 'aanwezig' en 'operationeel', dus dat het beleid voldoende is en dat de medewerkers het beleid in de praktijk brengen.

Toelichting op scoreclassificaties per indicator. Score van Transferium is vetgedrukt.

Thema Rechtspositie jongeren				
Criterium: De instelling gaat verantwoord om met maatregelen die de vrijheid van jongeren aantasten				
<i>Indicator</i>	<i>Afwezig</i>	<i>Aanwezig</i>	<i>Operationeel</i>	<i>Geborgd</i>
Maatregelen: welke	Het beleid beschrijft niet welke maatregelen mogen worden toegepast, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat welke maatregelen mogen worden toegepast.	De medewerkers weten welke maatregelen mogen worden toegepast en handelen overeenkomstig.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel.
Maatregelen: wanneer	Het beleid beschrijft niet wanneer maatregelen mogen worden toegepast, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat wanneer een vrijheidsbeperkende maatregel mag worden toegepast.	Medewerkers weten wanneer de maatregelen mogen worden toegepast en handelen overeenkomstig.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. De toepassing van de maatregelen wordt geregistreerd en periodiek geëvalueerd. Zo nodig volgt bijstelling.
Maatregelen: wie	Het beleid beschrijft niet wie een vrijheidsbeperkende maatregel mag toepassen, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat wie een vrijheidsbeperkende maatregel mag toepassen.	Medewerkers weten wie de maatregelen mag toepassen en handelen overeenkomstig.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. De toepassing van de maatregelen wordt geregistreerd en periodiek geëvalueerd. Zo nodig volgt bijstelling.
Maatregelen: hoe	Het beleid beschrijft niet hoe (volgens welke procedures) de medewerkers dienen te handelen bij maatregelen en noodsituaties dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat hoe (volgens welke procedures) de medewerkers dienen te handelen bij maatregelen en noodsituaties.	Medewerkers weten hoe (volgens welke procedures) zij dienen te handelen bij maatregelen en noodsituaties en handelen overeenkomstig.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. De toepassing van de maatregelen wordt geregistreerd en periodiek geëvalueerd. Zo nodig volgt bijstelling.

Maatregelen: instemming gedragswetenschapper	Het beleid beschrijft niet dat er voor de toepassing van een maatregel instemming van de gedragswetenschapper nodig is, welke vorm van instemming vereist is en hoe deze instemming verkregen moet worden, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat dat er voor de toepassing van een maatregel instemming van de gedragswetenschapper nodig is, welke vorm van instemming vereist is en hoe deze instemming verkregen moet worden.	Medewerkers weten dat de instemming van de gedragswetenschapper nodig is en hoe en in welke vorm deze verkregen moet worden. Zij passen geen maatregelen toe zonder deze instemming. De gedragswetenschapper zorgt ervoor dat hij steeds betrokken is bij beoordeling en instemming.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. De toepassing van de maatregelen wordt geregistreerd en periodiek geëvalueerd. Zo nodig volgt bijstelling.
Maatregelen: maatregelen specifiek per jongere	Het beleid beschrijft niet dat voor iedere jongere in zijn behandelplan specifiek wordt genoemd welke maatregelen genomen kunnen worden, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/ onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat dat voor iedere jongere in zijn behandelplan specifiek wordt genoemd welke maatregelen genomen kunnen worden.	Medewerkers weten dat ieder behandelplan specifieke maatregelen benoemt. Zij noemen per behandelplan specifieke maatregelen en passen alleen deze maatregelen toe wanneer er maatregelen nodig zijn. Zij informeren de jongeren hierover.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. De toepassing van de maatregelen wordt geregistreerd en periodiek geëvalueerd. Zo nodig volgt bijstelling.
Maatregelen: toepassing door getrainde en geïnstrueerde medewerkers	Het beleid beschrijft niet dat medewerkers getraind en geïnstrueerd worden mbt het toepassen van maatregelen, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat dat de instelling de medewerkers traint en instrueert mbt het toepassen van maatregelen.	Medewerkers zijn getraind en geïnstrueerd in het toepassen van maatregelen.	De instelling evalueert periodiek de training van en instructies aan de medewerkers. Zo nodig volgt bijstelling.
 criterium: De instelling gaat verantwoord om met het toekennen van verlof				
Verlof: in behandelplan	Het beleid beschrijft niet dat verlof als inhoudelijk onderdeel wordt opgenomen in het behandelplan, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat dat verlof als inhoudelijk onderdeel wordt opgenomen in het behandelplan.	Medewerkers weten dat verlof een inhoudelijk onderdeel is van ieder behandelplan. Zij nemen verlof inhoudelijk op in de behandelplannen, informeren de jongeren en handelen overeenkomstig hetgeen in het plan is opgenomen.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. De uitvoering van de verloven wordt geregistreerd en periodiek geëvalueerd op individueel niveau en op instellingsniveau. Zo nodig volgt bijstelling.

Verlof: criteria toekenning	Het beleid geeft niet aan welke criteria gelden voor het toekennen van verantwoord verlof, dan wel de criteria houden geen rekening met reden verblijf, hulpverlening en ontwikkeling van de jongere, dan wel de criteria maken geen taxatie van de risico's mogelijk, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat welke vaste criteria gelden voor het toekennen van verantwoord verlof en deze houden rekening met reden verblijf, hulpverlening en ontwikkeling van de jongere en maken een taxatie van risico's mogelijk.	Medewerkers weten welke vaste criteria gelden voor het toekennen van verlof en taxeren de risico's aan de hand van deze vaste criteria. Zij informeren de jongeren hierover.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. De uitvoering van de verloven wordt geregistreerd en periodiek geëvalueerd op individueel niveau en op instellingsniveau. Zo nodig volgt bijstelling.
Verlof: instemming gedragswetenschapper	Het beleid beschrijft niet dat de gemotiveerde instemming van de gedragswetenschapper nodig is voorafgaand aan verlof, welke vorm van instemming vereist is en hoe deze instemming verkregen moet worden, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat dat de gemotiveerde instemming van de gedragswetenschapper nodig is voorafgaand aan verlof, welke vorm van instemming vereist is en hoe deze instemming verkregen moet worden.	Medewerkers vragen volgens de afgesproken procedure de instemming van de gedragswetenschapper voorafgaand aan het verlof. De gedragswetenschapper weegt iedere verlofaanvraag af en motiveert zijn beslissing.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. De uitvoering van de verloven wordt geregistreerd en periodiek geëvalueerd op individueel niveau en op instellingsniveau. Zo nodig volgt bijstelling.
Criterium: De instelling gaat verantwoord om met de klachtregeling en de vertrouwenspersoon				
Toegang tot klachtregeling	Het beleid beschrijft niet dat en hoe jongeren rechtstreeks toegang hebben tot de klachten-commissie en de onafhankelijke vertrouwens-persoon en hoe de instelling de jongeren hierover informeert, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat dat en hoe jongeren rechtstreeks toegang hebben tot de klachtencommissie en de onafhankelijke vertrouwenspersoon en hoe de instelling de jongeren hierover informeert.	Medewerkers weten dat en hoe jongeren rechtstreeks toegang hebben tot de vertrouwenspersoon, informeren de jongeren hierover zo nodig en stellen hen hiertoe in staat.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. Er is klachtregistratie, die periodiek wordt geëvalueerd. Zo nodig volgt bijstelling.
Toegang tot vertrouwenspersoon	Het beleid beschrijft niet dat en hoe jongeren rechtstreeks	In het beleid staat dat en hoe jongeren rechtstreeks	Medewerkers weten dat en hoe jongeren rechtstreeks	De instelling zorgt voor informatie, controle en

	toegang hebben tot de klachtencommissie en de onafhankelijke vertrouwenspersoon en hoe de instelling de jongeren hierover informeert, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/ onduidelijk dat deze niet informatief is.	toegang hebben tot de klachtencommissie en de onafhankelijke vertrouwenspersoon en hoe de instelling de jongeren hierover informeert.	toegang hebben tot de vertrouwenspersoon, informeren de jongeren hierover zo nodig en stellen hen hiertoe in staat.	bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. Er is klachtregistratie, die periodiek wordt geëvalueerd. Zo nodig volgt bijstelling.
Beroepsmogelijkheid	Het beleid beschrijft niet dat jongeren in beroep kunnen gaan bij de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming bij beslissingen mbt maatregelen en verlof, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/ onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat dat en hoe jongeren in beroep kunnen gaan bij de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming bij beslissingen mbt maatregelen en verlof.	Medewerkers weten dat en hoe jongeren in beroep kunnen gaan bij de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming bij beslissingen mbt maatregelen en verlof, informeren de jongeren hierover en stellen hen hiertoe in staat.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. Er is klachtregistratie, die periodiek wordt geëvalueerd. Zo nodig volgt bijstelling.
Thema Toezicht op de jongeren				
Criterium: De instelling gaat verantwoord om met het toezicht op de jongeren				
Begeleiding en toezicht: inhoud en wanneer	Het beleid beschrijft niet wat begeleiding en toezicht op de jongeren inhoudt en wanneer er begeleiding en toezicht is, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/ onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat wat begeleiding en toezicht op de jongeren inhoudt en wanneer er begeleiding en toezicht is.	Medewerkers weten wat begeleiding en toezicht inhoudt en wanneer er begeleiding en toezicht is en handelen daarnaar.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel.
Begeleiding en toezicht: taxeren risico's	Het beleid beschrijft niet dat, wanneer en op welke manier de risico's worden getaxeerd en welke consequenties daaraan verbonden moeten worden, dan wel de inhoud van de methode is onvolledig/ onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat dat, wanneer en op welke manier de risico's worden getaxeerd en welke consequenties daaraan verbonden moeten worden. Er is een taxatie instrument.	De medewerkers weten wanneer en op welke manier zij risico's moeten taxeren. Zij taxeren de risico's met behulp van het taxatie instrument. De instelling neemt maatregelen wanneer dit op grond van de taxatie nodig is.	Begeleiding en toezicht worden periodiek geëvalueerd. Zo nodig volgt bijstelling.

Thema Handelwijze bij incidenten				
Criterium: De instelling gaat verantwoord om met incidenten				
Incidenten: optreden	Het beleid beschrijft niet hoe er moet worden gehandeld bij incidenten dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat hoe er moet worden gehandeld bij incidenten	Medewerkers weten hoe zij moeten handelen bij incidenten en handelen daarnaar.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel.
Incidenten: melden en registreren	Het beleid beschrijft niet dat incidenten moeten worden gemeld en geregistreerd, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat dat incidenten moeten worden gemeld en geregistreerd.	Medewerkers weten dat zij incidenten moeten melden en registreren en doen dat ook.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel.
Incidenten: voorkómen	Het beleid beschrijft niet hoe de instelling werkt aan het voorkómen van incidenten, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat hoe de instelling werkt aan het voorkómen van incidenten.	Medewerkers weten hoe zij moeten werken aan het voorkómen van incidenten en handelen daarnaar.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. De incidenten worden op incidentniveau en periodiek op instellingsniveau geëvalueerd waarna zo nodig wordt bijgesteld.
Incidenten: nazorg	Het beleid beschrijft niet dat en welke nazorg bij incidenten gegeven moet worden, dan wel de omschrijving is zo onvolledig/onduidelijk dat deze niet informatief is.	In het beleid staat dat en welke nazorg bij incidenten gegeven moet worden.	Medewerkers weten dat en welke nazorg zij bij incidenten moeten geven en handelen daarnaar.	De instelling zorgt voor informatie, controle en bijsturing van de medewerkers op dit onderdeel. De nazorg wordt op incidentniveau en periodiek op instellingsniveau geëvalueerd waarna zo nodig wordt bijgesteld.

Bijlage 2 – Maatregelen die de vrijheid van een jongere aantasten

A. vrijheidsbeperkende maatregelen

Artikel 29o Wet op de jeugdzorg (Wjz) bepaalt dat het hulpverleningsplan ten aanzien van een jeugdige maatregelen kan bevatten op grond waarvan hij tegen zijn wil binnen een accommodatie in zijn vrijheden kan worden beperkt. Indien het plan zodanige maatregelen bevat, omschrijft het tevens de gevallen waarin en de termijn gedurende welke de maatregelen kunnen worden toegepast. Het gaat om de volgende maatregelen:

- a. het verbod zich op in het hulpverleningsplan aangegeven plaatsen te bevinden en zonodig de tijdstippen waarop dat verbod geldt;
- b. tijdelijke plaatsing in afzondering;
- c. tijdelijke overplaatsing binnen de accommodatie of naar een andere accommodatie voor gesloten jeugdzorg;
- d. het vastpakken en vasthouden.

De vrijheidsbeperkende maatregelen die in het hulpverleningsplan zijn opgenomen, kunnen worden toegepast voor zover dit nodig is om te voorkomen dat de jeugdige zich onttrekt aan de noodzakelijke jeugdzorg of voor zover dit nodig is voor de veiligheid van de jeugdige of anderen. Bovendien mogen de maatregelen onder b en c genoemd, worden toegepast voor zover dit nodig is voor de handhaving van de huisregels.

B. dwangmaatregelen

Artikel 29p Wjz bepaalt:

- a. dat het hulpverleningsplan hulpverleningsprogramma's kan bevatten waaraan de jeugdige moet meewerken;
- b. dat het hulpverleningsplan geneeskundige behandelmethoden (waaronder het toedienen van medicijnen) kan bevatten, die de jeugdige moet gedogen.

De hulpverleningsprogramma's en de geneeskundige behandelmethoden die in het hulpverleningsplan zijn opgenomen kunnen tegen de wil van een jeugdige worden toegepast voor zover dit nodig is om het met het verblijf beoogde doel te bereiken of – in het geval van de geneeskundige behandelmethode – voor zover dit nodig is voor de veiligheid van de jeugdige of anderen.

C. communicatiebeperkende maatregelen

Artikel 29q bepaalt dat het hulpverleningsplan ten aanzien van een jeugdige, onverminderd de huisregels, kan bevatten:

- a. beperking van het brief- en telefoonverkeer of gebruik van andere communicatiemiddelen;

- b. beperking van bezoek (waaronder de bepaling dat bezoek slechts onder toezicht kan plaatsvinden).

Deze beperkingen kunnen (kort gezegd) worden toegepast voor zover dit nodig is om te voorkomen dat het met het verblijf beoogde doel wordt tegengewerkt.

D. controlemaatregelen

Artikel 29r bepaalt dat een hulpverleningsplan ten aanzien van een jeugdige controlemaatregelen kan bevatten. Het gaat om de volgende maatregelen:

- a. onderzoek aan lichaam of kleding;
- b. onderzoek van urine op aanwezigheid van gedragsbeïnvloedende middelen;
- c. onderzoek van de kamer van de jeugdige op de aanwezigheid van voorwerpen die hij niet in zijn bezit mag hebben;
- d. onderzoek van poststukken afkomstig van of bestemd voor de jeugdige op de aanwezigheid van voorwerpen, doch slechts in aanwezigheid van de jeugdige.

De controlemaatregelen die in het hulpverleningsplan zijn opgenomen kunnen tegen de wil van de jeugdige of zijn ouder(s) worden toegepast voor zover dit nodig is om te controleren of hetgeen in het hulpverleningsplan is opgenomen, wordt nagekomen.

Bovendien kunnen alle controlemaatregelen worden toegepast voor zover dit nodig is voor de handhaving van de huisregels of voor zover dit nodig is om te voorkomen dat de jeugdzorg aan andere jeugdigen wordt tegengewerkt.

E. tijdelijke noodsituatie

Met artikel 29t voorziet de wet tevens in een regeling die het toepassen van alle hiervoor genoemde maatregelen mogelijk maakt als dit nodig is om tijdelijke noodsituaties te overbruggen. Volgens de Memorie van Toelichting is hiervan slechts sprake als zich incidenten voordoen die niet in het hulpverleningsplan zijn voorzien of als een jeugdige net is geplaatst en er nog geen hulpverleningsplan is vastgesteld. Volgens artikel 29t kan in zo'n geval een maatregel ten hoogste zeven opeenvolgende dagen worden toegepast.

Bijlage 3 – Uitvoering van het inspectieonderzoek

Voorafgaand aan het onderzoek heeft de inspectie aan de instelling verzocht om de relevante beleidsdocumenten aan de inspectie op te sturen. De inspectie heeft deze beleidsdocumenten van de instelling voorafgaand aan het bezoek aan de instelling geanalyseerd.

Tenslotte heeft de inspectie de meldingen van calamiteiten die zij van de instelling heeft ontvangen voorafgaand aan het bezoek aan de instelling geanalyseerd.

Tijdens het bezoek aan de instelling heeft de inspectie interviews gehouden met:

- twee groepen jongeren;
- twee groepen groepsleiders;
- twee gedragswetenschappers;
- twee afdelingshoofden.

Daarnaast heeft de inspectie tijdens het bezoek aan de instelling een analyse gemaakt van 9 willekeurig geselecteerde cliëntendossiers. Zo zijn ook dossiers geanalyseerd waarin sprake was van de toepassing van maatregelen die de vrijheid van jongeren aantasten. Dit betreft casussen waarin de nieuwe bevoegdheden, die ingevoerd werden bij de wetwijziging 'gesloten jeugdzorg', zijn toegepast (zie hiervoor bijlage 2).

De volgorde in het onderzoek was zo gekozen dat de inspecteurs de informatie van de jongeren en de groepsleiders en de informatie uit de incidentenregistratie en de dossiers aan de orde konden stellen in de interviews met de gedragswetenschappers en de leidinggevenden. Zo konden de inspecteurs de informatie en signalen van de jongeren en groepsleiders en die uit de incidentenregistratie en de dossiers checken.

Tijdens het bezoek aan de instelling heeft de inspectie in een rondleiding door het gebouw de situatie in de instelling geobserveerd.

De inspectie heeft na het bezoek aan de instelling een rapportage van haar onderzoek gemaakt. In dit rapport spreekt de inspectie op basis van de bevindingen in de instelling haar oordeel uit en doet zij aanbevelingen. De inspectie vraagt de instelling of het concept rapport feitelijke onjuistheden bevat. Na verwerking van de reactie van de instelling stelt de inspectie de rapportage vast.

Als de inspectie het rapport heeft vastgesteld, biedt zij dit aan de minister voor Jeugd en Gezin, de opdrachtgever van het onderzoek, en aan de instelling zelf aan. De provincie waarin de instelling ligt, krijgt een rapport ter kennisname.

De inspectie plaatst het vastgestelde rapport op de internetsite van de Inspectie jeugdzorg.

